

Profesijný štandard

Výchovný poradca

Kategória:	pedagogický zamestnanec, odborný zamestnanec
Kariérová pozícia:	pedagogický zamestnanec špecialista, odborný zamestnanec špecialista

Kompetenčný profil:

Oblasti	Kompetencie
1. Žiak	1.1 Identifikovať vývinové a individuálne charakteristiky žiaka 1.2 Identifikovať psycho-fyzické a sociálne faktory učenia a správania sa žiaka 1.3 Identifikovať sociokultúrny kontext vývinu žiaka
2. Výchovno-poradenský proces	2.1 Ovládať obsah špecializácie výchovného poradcu 2.2 Plánovať a projektovať výchovno-poradenskú činnosť 2.3 Realizovať výchovné poradenstvo 2.4 Hodnotiť priebeh a výsledky výchovného poradenstva
3. Profesijný rozvoj	3.1 Plánovať a realizovať sebarozvoj 3.2 Stotožniť sa s rolou výchovného poradcu a školou

1. OBLASŤ ŽIAK

Kompetencia 1.1 Identifikovať vývinové a individuálne charakteristiky žiaka

Predpoklady pre výkon špecializácie:

Vedomosti:

- poznať zákonitosti psychického vývinu žiaka príslušného vekového obdobia,
- poznať špecifiká osobnostného, vzdelávacieho, sociálneho a profesionálneho kariérového vývinu žiaka,
- poznať individuálne vývinové odchýlky žiakov,
- poznať metódy na identifikáciu vývinových porúch žiaka.

Spôsobilosti:

- identifikovať individuálne charakteristiky a vývinové odchýlky žiaka.

Indikátory - preukázateľnosť kompetencie

Výchovný poradca:

- *identifikuje problémy v:*
  - *osobnostnom,*
  - *vzdelávacom,*
  - *sociálnom,*
  - *kariérovom**vývine žiaka na základe odporúčania triedneho učiteľa, zákonného zástupcu, resp. iných pedagogických a odborných zamestnancov,*
- *identifikuje požiadavky žiaka na základe osobného kontaktu, záujmu, iniciatívy žiaka,*
- *vyhľadáva žiakov s vývinovými špecifikami a odchýlkami s využitím dotazníkov, depistáže, rozhovorov, schránok dôvery a pod..*

Interpretuje výsledky pedagogickej diagnostiky a vyvodí závery pre výchovné poradenstvo.

Kompetencia 1.2 Identifikovať psycho-fyzické a sociálne faktory učenia a správania sa žiaka

Predpoklady pre výkon špecializácie:

Vedomosti:

- poznať individuálne odchýlky učenia a správania sa žiakov,
- poznať problematiku zdravotného oslabenia, znevýhodnenia a postihnutia žiakov,
- poznať štýly učenia sa žiakov,
- poznať metódy a nástroje pedagogickej diagnostiky na identifikáciu psycho-fyzických a sociálnych faktorov učenia a správania sa žiakov.

Spôsobilosti:

- identifikovať kariérový vývin (predpoklady ďalšieho kariérového vývinu, schopnosti, študijno-profesijné záujmy žiakov),
- identifikovať učebný štýl a individuálne edukačné potreby žiakov (intaktní žiaci, žiaci so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami).

Indikátory - preukázateľnosť kompetencie

Výchovný poradca

Identifikuje:

- *individuálne odchýlky učenia a správania,*
- *príčiny problémov v učení a správaní sa žiakov*
  - *na základe podnetu od triedneho učiteľa, zákonného zástupcu, resp. iných pedagogických a odborných zamestnancov,*
  - *na základe osobného kontaktu, záujmu, iniciatívy žiaka,*
  - *na základe vlastných zistení,**s využitím metód a nástrojov pedagogickej diagnostiky.*

Spolupracuje s pedagogickými zamestnancami pri identifikácii individuálnych charakteristík žiaka.

Interpretuje výsledky pedagogickej diagnostiky a vyvodí závery pre výchovné poradenstvo. Pravidelne konzultuje zistenia so zákonnými zástupcami žiaka.

Kompetencia 1.3 Identifikovať sociokultúrny kontext vývinu žiaka

Predpoklady pre výkon špecializácie:

Vedomosti:

- poznať špecifiká sociokultúrneho prostredia, ktoré ovplyvňuje vývin žiaka.

Spôsobilosti:

- identifikovať individuálne charakteristiky žiaka vychádzajúce z jeho sociokultúrneho prostredia.

Indikátory - preukázateľnosť kompetencie

Výchovný poradca:

Identifikuje:

- špecifiká širšieho a užšieho sociálneho a kultúrneho prostredia (komunita, etnická skupina, rovesnícka skupina, rodina a pod.),
- sociálno-psychologické vzťahy jednotlivca v skupine,
- vplyvy moderných informačných digitálnych technológií a masmédií na žiaka
  - na základe podnetu od triedneho učiteľa, spolužiak resp. iných pedagogických a odborných zamestnancov, zákonného zástupu,
  - na základe osobného kontaktu, záujmu, iniciatívy žiaka,
  - na základe vlastných zistení,

s využitím metód a nástrojov pedagogickej diagnostiky.

Interpretuje výsledky pedagogickej diagnostiky a vyvodí závery pre výchovné poradenstvo.

2. OBLASŤ VÝCHOVNO-PORADENSKÝ PROCES

Kompetencia 2.1 Ovládať obsah špecializácie výchovného poradcu

Predpoklady pre výkon špecializácie:

Vedomosti:

- poznať teoretické východiská výchovného poradenstva,
- poznať interdisciplinárne väzby aplikovaných vied odborov využívaných vo výchovnom poradenstve,
- poznať trendy výchovného poradenstva v európskom kontexte,
- poznať legislatívu súvisiacu s výkonom práce výchovného poradcu,
- poznať základnú dokumentáciu súvisiacu s prácou výchovného poradcu,
- poznať možnosti spolupráce s inými odborníkmi a inštitúciami v oblasti odbornej starostlivosti o jednotlivca a skupinu.

Spôsobilosti:

- aplikovať teoretické poznatky v praxi,
- uplatňovať právne normy,
- využívať počítačové aplikácie a interaktívne poradenské programy.

Indikátory - preukázateľnosť kompetencie

Výchovný poradca:

- aplikuje teoretické poznatky v závislosti od typu problému a potrieb žiaka,
- dodržiava právne normy a využíva ich v poradenskom procese,
- poskytuje špecializované poradenstvo pedagogickým a odborným zamestnancom, zákonným zástupcom v oblasti optimalizácie osobnostného, vzdelávacieho, kariérového a sociálneho vývinu žiaka,
- vedie dokumentáciu súvisiacu s prácou výchovného poradcu,
- pracuje s počítačovými aplikáciami a interaktívnymi poradenskými programami.

Kompetencia 2.2 Plánovať a projektovať výchovno-poradenskú činnosť

Predpoklady pre výkon špecializácie:

Vedomosti:

- poznať teoretické východiská plánovania a projektovania výchovno-poradenského procesu.

Spôsobilosti:

- plánovať a projektovať výchovno-poradenskú činnosť v súlade so školským vzdelávacím programom a individuálnymi potrebami žiakov,
- vymedziť ciele riešenia problémov v učení a správaní žiaka,
- zvoliť vhodnú stratégiu výchovno-poradenského pôsobenia vychádzajúcu z poznania žiaka a skupiny žiakov,
- stanoviť prognózu účinnosti výchovno-poradenského pôsobenia.

Indikátory - preukázateľnosť kompetencie

Výchovný poradca:

- plánuje vlastnú výchovno-poradenskú činnosť (ročný plán činnosti výchovného poradcu),
- plánuje a projektuje špecifickú individuálnu a skupinovú výchovno-poradenskú činnosť,
- spolu so žiakom, zákonným zástupcom, pedagogickými a odbornými zamestnancami definuje ciele poradenskej činnosti,
- spolupracuje s pedagogickými a odbornými zamestnancami pri tvorbe individuálnych výchovno-vzdelávacích programov pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami,
- plánuje depistáž a prieskumy vyplývajúce z aktuálnych potrieb školy,
- spolupracuje pri tvorbe projektov prevencie sociálno-patologických a iných negatívnych javov v škole,
- spolupracuje pri plánovaní aktivít poradných orgánov školy (predmetové komisie, metodické združenia, pedagogická rada, rodičovská rada a pod.),
- flexibilne reaguje na podnety a ponuky z vonkajšieho prostredia (napr. projektové výzvy, dobrovoľnícke aktivity a pod.) a implementuje, resp. iniciuje ich implementáciu do plánov.

Kompetencia 2.3 Realizovať výchovné poradenstvo

Predpoklady pre výkon špecializácie:

Vedomosti:

- poznať možnosti spolupráce so zákonnými zástupcami a zložkami poradenského systému výchovného poradenstva a prevencie,
- poznať sieť spolupracujúcich organizácií, inštitúcií a iných odborníkov.

Spôsobilosti:

- realizovať individuálne a skupinovú poradenstvo a konzultácie,
- koordinovať spoluprácu pedagogických zamestnancov, odborných zamestnancov, zákonných zástupcov a iných odborníkov v rámci školy i mimo nej.

Indikátory - preukázateľnosť kompetencie

Výchovný poradca:

- monitoruje, eviduje a vyhodnocuje informácie o žiakoch pre potreby výchovného poradenstva (napr. poruchy učenia a správania, individuálna integrácia, sociálne prostredie a pod.),
- realizuje základné poradenské prístupy:
  - vstupný, diagnostický, poradenský rozhovor,
  - pozorovanie,
  - volí a aplikuje vhodné poradenské metódy vo vzťahu k charakteru problému jednotlivca a skupiny,
- využíva sieť inštitúcií a odborníkov pri poradenskej a konzultačnej činnosti,
- informuje žiakov, triedy, pedagogických a odborných zamestnancov, zákonných zástupcov o aktuálnych výchovno-poradenských aktivitách, možnostiach, programoch a pod.,
- vedie databázu a spracováva údaje pre potreby prijímacieho konania na vyšší typ školy a pre trh práce,
- vedie požadovanú dokumentáciu.

Kompetencia 2.4 Hodnotiť priebeh a výsledky výchovného poradenstva

Predpoklady pre výkon špecializácie:

Vedomosti:

- poznať teoretické východiská hodnotenia výchovno-poradenskej činnosti.

Spôsobilosti:

- stanoviť kritériá hodnotenia priebehu a výsledkov výchovno-poradenskej činnosti,
- vyvodíť závery z hodnotenia a uskutočniť korekcie.

Indikátory - preukázateľnosť kompetencie

Výchovný poradca:

- hodnotí plnenie ročného plánu výchovno-poradenskej činnosti,
- hodnotí splnenie cieľov individuálnych projektov práce s jednotlivcom a skupinou podľa stanovených kritérií úspešnosti výchovno-poradenskej činnosti,
- hodnotí účinnosť poradenstva, konzultácií a prevencie,
- hodnotí spoluprácu s triednym učiteľom, pedagogickými a odbornými zamestnancami, zákonnými zástupcami, odborníkmi a inými inštitúciami,
- interpretuje výsledky hodnotenia a koriguje výchovno-poradenskú činnosť na základe zistení,
- poskytuje podklady (informácie) pre hodnotiacu správu školy za príslušný školský rok.

3. OBLASŤ PROFESIJNÝ ROZVOJ

Kompetencia 3.1 Plánovať a realizovať sebarozvoj

Predpoklady pre výkon špecializácie:

Vedomosti:

- poznať svoje osobné dispozície a limity, hodnoty, silné a slabé stránky a dokázať ich využiť vo výchovnom poradenstve,
- poznať trendy vývoja spoločnosti a trendy v oblasti výchovy, vzdelávania a odbornej starostlivosti o jednotlivca a skupinu.

Spôsobilosti:

- stanoviť si ciele sebarozvoja profesijných kompetencií výchovného poradcu a naplňovať ich.

Indikátory - preukázateľnosť kompetencie

Výchovný poradca:

- *reflektuje a priebežne vyhodnocuje úroveň svojich špecializovaných kompetencií v kontexte profesijného štandardu,*
- *reflektuje a hodnotí vlastnú činnosť výchovného poradcu,*
- *využíva spätnú väzbu od pedagogických a odborných zamestnancov, žiakov, zákonných zástupcov a pod. pre svoj ďalší profesijný rast a sebarozvoj,*
- *na základe reflexie a sebareflexie vypracuje a realizuje plán osobného a profesijného rozvoja,*
- *využíva možnosti a rôzne formy celoživotného vzdelávania.*

Kompetencia 3.2 Stotožniť sa s rolou výchovného poradcu a školou

Predpoklady pre výkon špecializácie:

Vedomosti:

- poznať poslanie a ciele školy.

Spôsobilosti:

- stotožniť sa s poslaním víziou a deklarovanými hodnotami školy,
- vystupovať ako reprezentant výchovného poradenstva a školy,
- stotožniť sa s rolou výchovného poradcu,
- správať sa v súlade s etikou práce výchovného poradcu.

Indikátory - preukázateľnosť kompetencie

Výchovný poradca:

- *vystupuje ako reprezentant výchovného poradenstva:*
  - *vo vzťahu k pedagogickým a odborným zamestnancom, zákonným zástupcom a ďalším partnerom školy,*
  - *vo vzťahu k verejnosti,*
- *iniciuje a poskytuje podklady pre zapracovanie aktuálnych legislatívnych noriem a metodických usmernení do interných dokumentov školy,*
- *koordinuje spoluprácu s triednymi učiteľmi, koordinátorom prevencie, pedagogickými a odbornými zamestnancami, sociálnymi partnermi školy a odbornými inštitúciami,*
- *účinne komunikuje s partnermi školy,*
- *spolupracuje pri tvorbe školského vzdelávacieho programu, interných metodických materiálov, pokynov pre pedagogických a odborných zamestnancov a pod.,*
- *podieľa sa na tvorbe a realizácii autoevalvačného plánu školy,*
- *spolupracuje*
  - *s poradnými orgánmi školy,*
  - *s výchovnými poradcami škôl vyššieho, resp. nižšieho stupňa,*
  - *so zariadeniami výchovného poradenstva a prevencie a ďalšími zložkami poradenského systému,*
  - *s vedením školy pri tvorbe a realizácii hodnotiaceho systému zamestnancov,*
- *prezentuje vlastné odborné skúsenosti na odborných fórach, v médiách,*
- *pozitívne ovplyvňuje kultúru školy.*